

MINISTERUL
EDUCAȚIEI ȘI
CERCETĂRII
ȘTIINȚIFICE

Inspectoratul Școlar Județean
Dâmbovița

INVESTEȘTE ÎN OAMENI!

Proiect cofinanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Sectorial Dezvoltarea Resurselor Umane 2007-2013

Axa prioritară 1 „Educația și formarea profesională în sprijinul creșterii economice și dezvoltării societății bazate pe cunoaștere”

Domeniul major de intervenție 1.1 „Acces la educație și formare profesională inițială de calitate”

Titlul proiectului: „Acces la succes – Program inovator de pregătire suplimentară a elevilor pentru evaluarea națională”

Contract număr: POSDRU/153/1.1/S/137127

Beneficiar: Inspectoratul Școlar Județean Dâmbovița

ECONOMIA ȘI SUCCESUL. EDUCAȚIE PENTRU ANTREPRENORIAL

KIT PENTRU ELEVI

Propunător: prof. STANCU VALENTIN-IRINEL

Drag elev/Dragă elevă

Bun venit în Programul „Acces la succes”!

Pentru realizarea scopului acestui curs opțional și a programului nostru este mare nevoie de implicarea ta! Iar scopul nostru este dezvoltarea ta personală și pregătirea ta pentru viață.

Te rugăm să fii deschis în a învăța/aplica lucruri noi și utile pentru viață și să privești parcurgerea acestui opțional ca pe o provocare. O provocare interesantă care poate avea doar sorti de reușită (măsura acesteia va putea fi văzută abia peste câțiva ani) pentru că așa cum spunea Andrei Pleșu „O școală bună este cea care garantează minima civilizație a absolvenților ei în sensul unui comportament de bun cetățean”.

Cursul *Economia și succesul. Educație pentru antreprenoriat* a fost gândit ca prezentând o utilitate pentru elevii aflați la o vârstă a întrebărilor, a primelor idei legate de orientarea în carieră și formarea loc ca cetățeni.

O altă provocare este reprezentată de faptul că tu și colegii tăi proveniți din comunități diverse, în care uneori democrația, aplicarea legilor pot fi practici mai rare, iar impresia generală este că banul conduce lumea/comunitatea și nu este important cum este acumulat, ci doar deținerea lui este cea care contează.

Tematica propusă este adaptată și adaptabilă vârstei voastre, experiențelor voastre de viață, nevoilor de cunoaștere și de inserție în mediul social-economic, astfel încât să conducă la reușită în plan personal.

Și acum te invităm să visezi. Să visezi cu ochii deschiși la ce vrei să faci în viață, la ce înseamnă pentru tine succesul și cum crezi că îl poți obține și păstra.

Mai jos sunt descrise activități/ lecții atât pentru desfășurarea în timpul programului opțional cât și pentru timpul tău liber de acasă.

Doamna profesoară/domnul profesor care desfășoară activitățile cu tine va utiliza prezentul material, însă va aduce și un aport propriu prin fișe de lucru, jocuri și activități noi și interesante.

Fiecare activitate va cuprinde trei momente importante:

- Ce trebuie să știi despre...
- Să aplicăm ceea ce am aflat prin activități.
- Activitate de reflecție/autorefecție/temă pentru acasă.

Cuprins

Prezentul curs se dezvoltă pe baza a două competențe generale:

- **Competența generală 1:** Aplicarea comportamentului civic și a valorilor democratice în propria experiență și în acțiuni desfășurate împreună cu ceilalți și în comunitate;
- **Competența generală 2:** Aplicarea achizițiilor specifice antreprenoriatului în analiza posibilităților de dezvoltare personală, precum și în situații caracteristice economiei de piață.

Testare inițială	pagina 3
Modulul I. Locul meu în comunitate	pagina 6
1. Cine sunt eu?	pagina 6
2. Viața în comunitate. Normele	pagina 9
3. Autorități naționale și locale	pagina 11
4. Educația pentru cetățenie democratică.	pagina 13
Modulul II. Economia și banii.....	pagina 15
5. Bugetul personal și bugetul familiei	pagina 15
6. Consumul, producția și proprietatea	pagina 17
7. Cum se dezvoltă localitatea mea. Resursele unei comunități	pagina 19
8. Nevoile mele. Nevoile comunității mele.	pagina 21
Modulul III. Și eu pot fi un bun antreprenor.....	pagina 23
9. Mediul de afaceri	pagina 23
10. Proiectul meu personal.	pagina 24
11. Proiectul meu pentru comunitate	pagina 29
12. Dezvoltarea economică și dezvoltarea durabilă.	pagina 31
Anexa 1 – Declarația universală a drepturilor omului	pagina 34
Anexa 2 – Principiile declarației drepturilor copilului	pagina 39

Testare inițială

SUBIECTUL:

În Convenția cu privire la Drepturile Copiilor se menționează la articolul 28, *alin 1.* :

Statele părți recunosc dreptul copilului la educație și, în vederea asigurării exercitării acestui drept în mod progresiv și pe baza egalității de șanse, în special, statele membre vor avea obligația:

- a) de a asigura învățământul primar obligatoriu și gratuit pentru toți;*
- b) de a încuraja crearea diferitelor forme de învățământ secundar, atât general, cât și profesional și de a le pune la dispoziția tuturor copiilor și de a permite accesul tuturor copiilor la acestea, de a lua măsuri corespunzătoare, cum ar fi instituirea gratuității învățământului și acordarea unui ajutor financiar în caz de nevoie;*
- c) de a asigura tuturor accesul la învățământul superior, în funcție de capacitatea fiecăruia, prin toate mijloacele adecvate;*
- d) de a pune la dispoziție copiii și de a permite accesul acestora la informarea și orientarea școlară și profesională;*
- e) de a lua măsuri pentru încurajarea frecventării cu regularitate a școlii și pentru reducerea ratei abandonului școlar.*

În România rata abandonului școlar este peste media europeană, iar rezultatele la examenele naționale ale absolvenților de clasa a VIII-a sunt nemulțumitoare (29% dintre absolvenții din 2014 au obținut medii sub 5).

Este posibil ca unii dintre colegii tăi de clasă sau de școală să se afle în această situație.

Având în vedere aceste aspecte, *elaborează un scurt proiect* prin care să propui soluționarea unei posibile situații de acest gen din școala voastră:

Proiectul va cuprinde:

- a) prezentarea problemei;
- b) prezentarea cauzelor (minim trei) care în opinia ta generează apariția unei astfel de situații;
- c) identificarea drepturilor încălcate prin nerezolvarea ei;
- d) prezentarea a două soluții posibile de rezolvare a problemei nerespectării dreptului la educație;
- e) responsabilitățile ce revin elevului și familiei acestuia în corelație cu acest drept (minim două responsabilități pentru fiecare- elev/familie);
- f) două instituții care v-ar putea sprijini în rezolvarea problemei.

Mult succes!

This image shows a full page of white paper designed for handwriting practice. It features approximately 20 horizontal rows, each defined by two parallel dotted lines. The rows are evenly spaced and extend across the entire width of the page, providing a guide for letter height and placement. There is no text or other markings on the page.

MODULUL I. *LOCUL MEU ÎN COMUNITATE*

Activitatea 1. Cine sunt eu?

“Cine sunt eu?” este o întrebare la care, probabil, deja te-ai gândit. Cu toții trebuie să ne punem această întrebare pentru a ne cunoaște mai bine și pentru a trăi împliniți, pentru a fi fericiți.

“Cunoaște-te pe tine însuși!” este îndemnul scris cu mii de ani în urmă pe templul din Delphi (Grecia antică) și a fost adresat oamenilor de numeroși scriitori și filosofi de-a lungul secolelor. Acest îndemn ne invită să ne analizăm pentru a putea răspunde la următoarele întrebări: *Ce sunt? Ce știu? Ce pot să fac?.*

Răspunsurile ne pot ajuta pentru a ne găsi drumul (profesia, locul în care ne simțim bine, prietenii cu care avem puncte comune etc.) și motivația pentru a merge mai departe (pentru că sunt curajos și îmi place biologia pot alege să ajung medic sau pentru că sunt meticulos și am un auz bun pot alege să devin mecanic auto sau muzician etc.).

Activitate de lucru 1:

Te invit să te gândești mai bine la întrebarea noastră în minutele următoare (10-15 minute) completând floarea de mai jos:

De unde vin (școală, satul/orașul, județul, țara).....
.....
.....
.....

Disciplinele care îmi plac cel mai mult:
.....
.....
.....

Calitățile mele principale sunt:
.....
.....
.....

Cum mă văd peste 10 ani.....
.....
.....
.....

Cel mai mult îmi place sa.....
.....
.....
.....

Nume.....
Prenume.....
Clasa .....

După ce ai completat-o treci pe la colegii tăi și faceți schimb de impresii!

Activitate de reflecție:

A fost greu să completezi spațiile libere din petale?

.....

.....

Ce ți-a plăcut/displăcut?

.....

.....

Seamănă floarea ta cu floarea unui coleg?

.....

.....

Activitate de lucru 2:

Completează spațiile de mai jos:

Ce îți place să faci cel mai des **acasă**?

.....

.....

Ce aptitudini/calități îți sunt necesare pentru a face bine ce îți place?

.....

.....

Ce îți place cel mai mult să studiezi la **școală**?

.....

.....

Ce aptitudini îți dezvolti/ți-ai putea dezvolta la școală?

.....

.....

În ce **activități extrașcolare (muzică, sport, serbări, concursuri, excursii etc.)** ai fost sau ești implicat?

.....

.....

Ce aptitudini sunt necesare pentru acestea?

.....

.....

Ce îți place cel mai mult să faci?

.....

.....

Ce aptitudini ți-ai putea dezvolta prin aceste activități?

.....

.....

Ce fel de **loc de muncă** plătită îți dorești?

.....

.....

Ce aptitudini consideri că îți sunt necesare pentru a fi considerat foarte bun la locul de muncă?

.....

.....

Ce aptitudini ți-ai putea dezvolta la locul de muncă?

.....

.....

Activitate de reflecție:

Ce înseamnă pentru tine succesul?

.....

.....

Cum poți obține acest succes?

.....

.....

.....

Activitatea 2. Viața în comunitate. Normele

În sensul în care dorim să dezvoltăm termenul în rândurile următoare, conform DEX-ului **comunitatea** reprezintă *grup de oameni cu interese, credințe sau norme de viață comune; totalitatea locuitorilor unui sat sau oraș, ai unei țări etc.*

Pentru a înțelege mai bine, gândește-te la școala în care înveți și vei observa că este o comunitate. O comunitate școlară formată dintr-un număr de elevi, care au același țel (de a învăța și conviețui plăcut 4-6 ore pe zi) și profesori, care sprijină formarea voastră pentru viață.

Regulile pe care se bazează funcționarea normală a școlii sunt atât scrise în legi sau regulamente (de exemplu modul de calcul al mediei de admitere sau organizarea examenului de evaluare națională la sfârșitul clasei a VIII-a), dar pot fi și reguli nescrise (faptul că trebuie să îți saluți colegii la sosire și la plecare, faptul că e bine să ascuți și opiniile cerlorlalți, faptul că trebuie să oferi prioritate doamnelor și domnilor profesori, faptul că atunci când stai la coadă pentru a obține ceva ai putea fi deranjat dacă cineva ar sări rândul și ar obține mai repede ceea ce și tu doreai etc.).

Activitate de lucru 1:

Describe comunitatea din care faci parte (localitatea ta) precizând:

- Grupul de oameni care o alcătuiesc (număr aproximativ și o altă caracteristică (de exemplu: *majoritatea oamenilor lucrează în agricultură sau majoritatea oamenilor (nu) își îngrijesc copiii/gospodăriile etc.*));

.....
.....

- Interesul comun al oamenilor din comunitate;

.....
.....

- Trei reguli pe care se bazează localitatea (pot fi scrise sau nescrise).

.....
.....
.....

Normele

Normele sunt reguli pe care se bazează funcționarea normală a unei comunități. Imaginează-ți ce ar însemna o sală de clasă în care nimeni nu ar respecta regulile scrise și nescrise. Ai putea să îți desfășori activitatea normal? Ai putea să lucrezi? Să înveți?

Normele sunt texte emise de către ministere sau alte autorități (primărie, inspectorat, conducerea școlii etc.) care dau exemple și care detaliază pas cu pas modul în care o anume lege/regulă trebuie să fie aplicată.

Regulile trebuie să fie drepte, ușor de înțeles, clare și bine formulate, să respecte drepturile omului/drepturile copilului și să fie ușor de urmat.

Activitate de lucru 2:

Precizează o regulă pe care trebuie să o respecti ca elev în școala ta:

.....
.....

Ești de acord cu această regulă? *Da* *Nu* (încercuiește răspunsul)

Explică opinia ta: Sunt de accord/nu sunt de accord pentru că.....

.....

De ce crezi tu că a apărut această regulă?

.....
.....

Scrie în 3 rânduri ce crezi că s-ar întâmpla în școala ta dacă această regulă ar dispărea:

.....
.....
.....

Întreabă-ți colegul/colega de bancă ce regulă i se pare cel mai greu de respectat în școala voastră și notează regula mai jos:

.....
.....

Activitatea de reflecție:

Care credeți că este principala problemă a comunității tale?

.....
.....

Cum crezi că s-ar putea rezolva problema?

.....
.....

De ce crezi că oamenii nu participă în mod obișnuit la rezolvarea problemelor comunității?

.....
.....
.....

Activitatea 3. Autorități naționale și locale

AUTORITATE, *autorități*, s. f. **1.** Influență general acceptată a unei persoane, a unei organizații sau a unei instituții în diferite sfere ale vieții sociale. **2.** (Juridic) Putere, drept de a emite dispoziții, de a impune ascultare. **3.** Organ al puterii de stat competent să ia măsuri și să emită dispoziții cu caracter obligatoriu. ♦ Reprezentant al unui asemenea organ al puterii de stat. **4.** Prestigiu de care se bucură cineva sau ceva. ♦ Persoană care se impune prin cunoștințele sale, prin prestigiul său. [Pr.: a-u-] – Din fr. **autorité**, lat. **auctoritas**, -atis. (DEX 2009)

Autoritatea poate fi folosită pentru a asigura ordinea și securitatea în viața oamenilor, pentru a apăra drepturi și libertăți importante, pentru a asigura servicii esențiale care duc la creșterea calității vieții și pentru a folosi rațional și eficient resursele unei comunități în vederea dezvoltării acesteia.

Un exemplu de autoritate națională este Parlamentul al cărui principal rol este realizarea de legi, pe care oamenii trebuie să le respecte (ex. Legea Educației Naționale). Deși, aparent respectarea regulilor/legilor nu este întodeauna ușor de realizat, nerespectarea acestora ar însemna nefuncționarea întregului sistem.

Dintre autoritățile locale cu care tu intri în contact, amintim școala, primăria, poliția și biserica. Pentru funcționarea fiecăreia sunt implicate costuri, însă se pot identifica cu ușurință beneficiile existenței acestora.

Activitate de lucru 1: Citește textul de mai jos și răspunde la întrebări:

Majoritatea școlilor din România sunt conduse de un director, plătit suplimentar față de colegii săi de cancelarie, profesorii. Acesta, în plus față de orele de predare, trebuie să asigure buna funcționare a școlii, să comunice cu inspectoratul școlar județean și alte autorități, să pregătească examenele de sfârșit de an și să elibereze documente necesare elevilor pentru a putea să se înscrie la liceu.

1. Care sunt costurile întreținerii unei astfel de autorități și din ce surse credeți că sunt plătite?

.....
.....

2. Menționați o activitate pe care o desfășoară un director și beneficiile acesteia.

.....
.....

3. Ce s-ar întâmpla dacă funcția de director nu ar mai exista? Cine ar trebui să preia rolurile?

.....
.....

Principalele probleme care se ridică în funcționarea autorităților sunt:

- abuzul de putere (posibilitatea ca persoanele să abuzeze în mod conștient de puterea pe care o dețin pentru a obține beneficii proprii. (Ex. primarul care știe că va taxa mai puțin activitățile turistice deoarece un membru al familiei sale deține o afacere în acest domeniu);
- controlul autorității (uneori este dificil de stabilit care este autoritatea care controlează o altă autoritate și respectarea responsabilităților acesteia. (Spre exemplu cine stabilește dacă o hotărâre a consiliului local de a amplasa o statuie costisitoare (scumpă) în centrul localității este corectă sau potrivită? Ea poate fi legală, urmând toți pașii necesari luării unei astfel de decizii. Însă este oportună? Bani folosiți nu ar putea fi utilizați spre rezolvarea unei alte probleme cum ar fi îndiguirea unui pârau care produce în fiecare an inundații într-o parte a satului?);
- costurile economice (un număr mare de instituții presupune un număr mare de angajați, plătiți corespunzător responsabilităților pe care le au în comunitate);
- limitele unor libertăți și drepturi impuse de către autorități (Hotărârea unei primării de a permite oamenilor să-și construiască acoperișul locuinței doar în nuanțe ale culorii maron poate să nemulțumească o parte a acestora, însă aspectul general plăcut al localității obținut astfel poate să atragă turiști și investitori);
- diferențele dintre nevoile oamenilor și prezența autorităților în teritoriu (se întâmplă ca anumite instituții să fie concentrate doar în marile orașe, astfel că locuitorii satelor sau cei din orașele mai mici să poată apela cu greu la autoritatea potrivită pentru rezolvarea unei situații).

Activitate de reflecție:

Care sunt costurile existenței unui post de poliție în fiecare localitate?

.....
.....

Care sunt beneficiile pe care le aduce polițistul în localitatea ta?

.....
.....

Ce s-ar întâmpla dacă meseria de polițist nu ar mai exista? Cine ar trebui să preia rolurile?

.....
.....

Consideri că există întodeauna o bună corelare între costurile de întreținere a unei autorități și beneficiile pe care aceasta le aduce? .....

.....

Poți exemplifica o situație în care ai identificat abuzul de putere? Care au fost consecințele?

.....
.....

Activitatea 4. Educația pentru cetățenie democratică

Democrația este un termen pe care, suntem siguri, l-ai întâlnit atât la școală în timpul orelor de cultură civică sau istorie, cât și la televizor și în societate. Îl folosim mai ales când observăm că ne este încălcat un drept, când observăm că ceva ar trebui să funcționeze mai bine în societate.

O democrație reală (demos=popor, cratos=putere) se bazează pe cetățeni responsabili și activi, bine pregătiți și implicați în viața comunității lor.

Activitate de lucru 1:

Pentru a funcționa, o societate democratică trebuie să fie compusă din cetățeni activi și implicați în viața comunității. Încearcă să caracterizezi oamenii care trăiesc într-o societate democratică.

Cetățenii trebuie să cunoască .....

Cetățenii trebuie să poată să.....

Cetățenii trebuie să fie.....

Activitate de lucru 2:

Imaginează-ți că înveți într-o școală care a decis să selecteze elevii în patru grupe la intrarea în clasa a V-a pe baza unui test de aptitudini. Elevii nu au voie să se răzgândească sau să treacă de la o grupă la alta.

Cele patru grupe sunt:

Grupa sportivilor – elevii se antrenează zilnic 4 ore, au voie să vină îmbrăcați doar în echipament sportiv. Studiază doar biologia, geografia, două limbi străine și limba română.

Grupa artiștilor – elevii desenează/pictează, dansează, scriu poezii, ascultă muzică, compun și cântă zilnic, minim patru ore. Trebuie să se îmbrace cât mai lejer, cu bluză albă și pantalon de culoare închisă. Studiază doar istoria, geografia, două limbi străine și limba română.

Grupa oamenilor de știință – elevii lucrează și rezolvă exerciții minim patru ore pe zi. Trebuie să se îmbrace în costume sobre. Studiază doar limba română, matematică, fizică și chimie.

Grupa muncitorilor – elevii repară și meșteresc minim patru ore pe zi. Trebuie să se îmbrace în salopetă și să poarte mănuși. Studiază doar matematică, fizică și educație tehnologică.

Ți-ar placea să înveți într-o astfel de școală? Argumentează răspunsul.

.....

Este o școală în care democrația funcționează? Ce drepturi sunt încălcate?

.....

.....

Ce ai schimba tu?

.....

.....

Activitate de reflecție:

Ești de acord cu opinia autorului prezentată în citatul de mai jos?

„O școală bună este cea care garantează minima civilizație a absolvenților ei în sensul unui comportament de bun cetățean” Andrei Pleșu

În argumentarea opiniei tale te rugăm să folosești metoda PRESS pe care ți-o explicăm mai jos:

P – POZIȚIA TA. Poate fi *Sunt de acord cu.../Nu sunt de acord cu.../Nu știu încă*

R – MOTIVE (Litera R vine din cuvântul în engleză Reasons). Continuă de obicei ideea anterioară și începe prin *pentru că/deoarece/principalul motiv/în primul rând*

E – EXEMPLE. Cunoști o situație asemănătoare sau un exemplu care să întărească opinia ta? Aici este locul să o povestești.

S – SOLUȚII. Poți propune soluții pentru situația pe care o exemplifici în cazul în care lucrurile ar trebui să stea mai bine.

S – SITUAȚII. Îți poți imagina cum ar sta/va sta situația peste un timp, când soluțiile găsite de tine se vor aplica.

Răspunsul tău:

P.....

.....

R.....

.....

E.....

.....

.....

S.....

.....

.....

S.....

.....

.....

.....

MODULUL II. *ECONOMIA ȘI BANII*

Activitatea 5. Bugetul personal și bugetul familiei

Bugetul reprezintă toate sursele de venit și cheltuielile pe care o persoană le are. El te ajută în decizii, fie că e vorba de a consuma/cheltui, de a face economii ori de a investi. Pentru a fi organizat și pentru a gestiona corect resursele financiare trebuie să știi de ce venituri beneficiezi, ce cheltuieli faci și ce obligații ai de onorat. Pe baza acestora poți să schițezi un buget în care să detaliezi veniturile și cheltuielile cât mai aproape de realitate.

Bugetul este echilibrat atunci când veniturile și cheltuielile sunt egale. Deficitul (datoria) apare atunci când cheltuielile depășesc veniturile, iar excedentul (banii rămași/surplusul) când veniturile depășesc cheltuielile.

Activitate de lucru 1:

Iată un exemplu în care poți calcula bugetul familiei tale folosind sume aproximative pentru o lună calendaristică la alegere.

Venituri părinți	Întreținere	Curent	Tv Internet Cablul	Rate la bancă	Transport	Alimente	Haine	Medicamente	Detergenți	Cheltuieli neprevăzute	Școală - Cărți	Total cheltuieli	Diferență venituri - cheltuieli

Ce fel de buget ai obținut? (echilibrat, deficitar sau excedentar?)

.....
.....

De obicei, când ești tânăr, “patrimoniul” tău nu este foarte mare. Pe măsura ce înaintezi în vârstă, vei dobândi mai multe lucruri – o casă, un teren, o mașină, obiecte cu valoare – și vei începe să economisești. Ideea este să dobândești lucruri care să te ajute să-ți stăpânești singur situația financiară.

Cunoaștem situațiile în care banii noștri se epuizează înainte de sfârșitul lunii. Dacă acest lucru se întâmplă destul de des în cazul tău, înseamnă că bugetul este unul deficitar și va trebui să identifici și alte surse de venit.

O planificare bună te va ajuta să faci față mai ușor situațiilor dificile și de urgență și să-ți duci la îndeplinire planurile de viitor.

Iată câteva sfaturi utile care te-ar putea ajuta pe tine și pe familia ta:

- Economisește înainte de a cheltui și nu cheltui ca apoi să trebuiască să faci sacrificii!
- Concentrează-te asupra lucrurilor care contează într-adevăr pentru tine și familia ta!

- Nu cheltui toți banii pe care îi ai chiar dacă sunt în plus în acea lună!
- Înainte să cumperi ceva cu un preț ridicat fii sigur că ai cercetat piața!
- Nu împrumuta bani de la bancă pentru ceva care nu durează!
- Calculează ceea ce îți permiți și identifică surse de venit pentru viitor!
- Păstrează pe lista de priorități cheltuielile mici, în general zilnice, care îți fac fericiți pe toți membrii familiei!

Activitate de lucru 2:

Urmărește tabelul și răspunde la întrebările de mai jos:

Câștigul salarial mediu lunar în județul Dâmbovița – anul 2013

Nr. crt.	Domeniul de activitate	Lei pe salariat
1	Agricultură	1412
2	Industrie	1590
3	Construcții	1330
4	Transport și depozitare	1239
5	Hoteluri și restaurante	818
6	Învățământ	1484
7	Sănătate	1291

Sursa: *INS – DJST – Dâmbovița în cifre - breviar statistic*

1. Identifică activitatea economică cu cel mai mare venit.

.....

2. Care este activitatea/domeniul de activitate cu cel mai mic venit? Cum îți explici acest lucru?

.....

.....

Activitate de reflecție:

1. Care este îndemnul/sfatul de mai sus care ți se potrivește cel mai mult ție și familiei tale?

.....

2. Cum poți să construiești un buget pentru achiziționarea unui produs pe care ți-l dorești (de exemplu pentru o pereche de pantofi sport sau o tableta?)

.....

.....

3. Cum crezi tu că își completează veniturile cei care lucrează pe un salariu mic?

.....

.....

Activitatea 6. Consumul, producția și proprietatea

Pentru a trăi trebuie să folosim diverse produse care asigură nevoile noastre de hrană, de igienă, de educație etc. Pentru a ne asigura nevoile consumăm apă, alimente, curent electric și foarte multe alte resurse sau produse. Fiecare dintre noi este în primul rând consumator, datorită faptului că pentru a exista trebuie să ne satisfacem nevoi foarte diverse. Atunci când nevoile existente sunt însoțite și de posibilitatea achiziționării bunurilor corespunzătoare, nevoile devin cerere de piață. Spre exemplu nevoia de a mânca generează piața produselor alimentare (pâine, brânză, legume etc.).

Cu cât cererea pentru un produs este mai mare cu atât prețul acestuia are tendința de a crește. Dacă două produse au nevoie de 4 lei pentru achitarea prețului resursei folosite și de încă 5 lei pentru plata mâinii de lucru, a cheltuielilor de producție (electricitate, apă etc) și a transportului, ele pot avea un preț diferit în funcție de solicitarea lor pe piață. Diferența de preț este de obicei încasată de comerciant.

Activitate de lucru:

1. Care este produsul pe care îl cumperi cel mai des? Ce nevoie îți satisface el?

.....

2. Analizează calculul de mai jos care redă prețul unui kilogram de tort de înghețată la o cofetărie.

- a) *Materie primă pentru blat și cremă (zahăr, făină, lapte, aditivi alimentari) circa 10 lei;*
- b) *Ambalajul circa 1 leu;*
- c) *Utilitățile consumate la producerea tortului (apă, curent electric, gaze) circa 5 lei;*
- d) *Uzura instrumentelor folosite și consumul detergenților circa 2 lei;*
- e) *Plata salariului cofetarului circa 10 lei;*

S-a obținut suma de 28 lei, însă la aceasta se adaugă profitul firmei și cel mai adesea adaosul comercial al magazinului care îl vinde.

Pe parcursul unui an prețul de vânzare poate varia. Vara, când cererea este mare (sunt mulți cumpărători) tortul de înghețată poate avea prețul de 45-50 lei, în timp ce iarna sau primăvara prețul poate fi cuprins între 32 și 40 lei.

Precizează cine încasează un profit mare în cazul unei cereri foarte mari pentru un produs?

.....

3. Alege două produse asemănătoare ca preț pe care le cumperi și încearcă să împarți, pe tipuri de cheltuieli, prețul acestora? Ce concluzii poți trage din acest calcul?

.....

.....

Producția este procesul de obținere a bunurilor și a serviciilor prin utilizare de resurse.

Produsele aparțin întotdeauna cuiva (unei persoane, unei firme sau statului), deci sunt în **proprietatea** cuiva.

În funcție de deținător, proprietatea poate fi privată (atunci când proprietarul este un om sau o firmă) și publică (atunci când statul este deținătorul). Spre exemplu ghiozdanul tău este în proprietate privată (este al tău) în timp ce școala este în proprietate publică (aparține comunității și este întreținută de stat prin primărie).

În exemplul de mai sus diferența dintre cele două tipuri de proprietate este simplă, însă în unele cazuri două firme care produc aceleași bunuri pot aparține unei persoane sau statului.

Deși sunt multe discuții pe această temă, se consideră că proprietatea cea mai eficientă (care generează profit) este cea privată principalul motiv fiind dorința de profit a proprietarului și mobilitatea mai mare în adoptarea deciziilor.

Activitate de reflecție:

1. Care este principalul aspect pe care îl urmărești la un produs înainte de a-l cumpăra?

.....
.....

2. Ce crezi tu că înseamnă a nu fi corect atunci când facem comerț?

.....
.....

3. Cum crezi tu că poți contribui la un comerț corect?

.....
.....

Activitatea 7. Cum se dezvoltă localitatea mea. Resursele unei comunități

Resursele unei comunități pot fi foarte variate, dar sunt deosebit de importante pentru dezvoltarea acesteia.

În termen restâns resursele cuprind totalitatea elementelor naturale pe care mediul înconjurător le pune la dispoziția omului pentru satisfacerea nevoilor acestuia. Spre exemplu natura ne oferă: aer pentru a respira, apă, minereuri, lemn din pădure, sol fertil pentru agricultură etc. În acest caz numim resursele ca fiind resurse naturale, iar localitate este considerată *bogată* dacă natura a fost „generoasă” existând în subsol minerale și minereuri (de exemplu petrol și gaze naturale sau aur și argint) sau dacă oamenii au știut să păstreze și să înmulțească unele resurse (de exemplu pădurile întinse sau solurile îngrijite corespunzător).

În termen larg resursele cuprind toate mijloacele oferite de natură (resursele naturale), dar și produsele activității omenești (resurse financiare etc.) și chiar oamenii prin potențialul lor fizic, intelectual și cultural-creativ (resursele umane). Din acest punct de vedere unele comunități pot fi considerate bogate dacă există investitori care plătesc diverse servicii sau cumpără unele produse locale sau dacă oamenii sunt educați și pe baza muncii lor comunitatea prosperă.

Așa se explică faptul că statele foarte bogate în resurse naturale nu sunt întodeauna state în care oamenii trăiesc mai bine sau state fără resurse naturale s-au dezvoltat foarte mult prin educație și disciplină.

Probabil că știi deja că Japonia este o țară fără multe resurse naturale, însă datorită educației oamenii trăiesc într-un mediu curat, civilizată, iar resursele ei financiare și tehnologia sunt admirate de majoritatea statelor lumii.

Activitate de învățare:

1. Enumeră resursele naturale ale comunității tale:

.....
.....

2. Citește textul de mai jos:

“Sub aspect geografic, comuna Ocnița este situată în partea de est a județului Dâmbovița, pe o suprafață de 41 km², având un relief deluros. Este străbătută de pâraurile: Apa Sărată, Valea Dulce și Zbighezea.

Văzută de pe culmea dealurilor apare ca o oază înconjurată de înalțimi înveșmântate în haina verde a codrilor de foioase. Pe la 1841 a început aici exploatarea petrolului..., dealurile cuprind sâmburi de sare, iar în punctul Posada se găsesc izvoare de apă sulfuroasă. Suprafața comunei de 4104 hectare este utilizată în felul următor: 480 hectare de terenuri arabile, 956 hectare de pășuni și fânețe, 2404 hectare de păduri și alte categorii.” Sursa www.primariaocnita.ro

- a. Enumeră resursele naturale ale localității Ocnița, așa cum reiese din textul citit:

.....
.....
b. Consideri că Ocnîța este o comunitate bogată? Argumentează-ți răspunsul!

.....
.....
c. Ce activități economice crezi că se desfășoară în această localitate?

.....
.....
Activitatea de reflecție:

1. Crezi că există resurse care sprijină mai mult dezvoltarea unei comunități? Care sunt acestea?

.....
.....
2. Cum se explică faptul că localități bogate în resurse naturale pot să fie locuite de oameni foarte săraci?

.....
.....
3. Ce crezi că ar trebui făcut pentru dezvoltarea comunității tale?

.....
.....
4. Dacă o localitate sau țară este săracă în resurse naturale cum crezi tu că se poate dezvolta?

Activitatea 8. Nevoile mele. Nevoile comunității mele

Prin nevoi sau trebuințe înțelegem cerințe umane, individuale sau colective ce trebuie satisfăcute în timp și în spațiu cu bunuri și servicii pentru a asigura desfășurarea normală a oricărei laturi a vieții și activității oamenilor. Nevoile primare ale oamenilor țin de supraviețuirea individului și a speciei (hrana, nevoile fiziologice, reproducerea).

Profesorul american A. Maslow este cel care a stabilit o piramidă a nevoilor umane stabilind că pe măsură ce o persoană este mai civilizată, acțiunile sale sunt îndreptate spre satisfacerea nevoilor din partea de sus a piramidei.

Activitatea de lucru 1

Analizează tabelul de mai jos privind satisfacerea unor nevoi:

Nr. crt.	Categoria de nevoi	Nevoia	Modul de satisfacere a nevoii
1	Fiziologice	Setea	Consumul periodic de apă și alte lichide
		Igiena	Dușul/îmbăierea, Spălatul pe dinți
2	Siguranța	Siguranță financiară	Câștig financiar suficient
		Siguranță fizică	Haine groase și încălzirea casei
3	Dragoste și apartenență	De a fi iubit de părinți	Îmbrățișări
		Apartenență	Participarea la activități și excursii cu colegii de școală
4	Autorespect	Statul în comunitate	Relațiile cu oamenii din sat/cartier
		Recunoașterea calităților	Desfășurarea unor activități diverse
5	Autorealizarea	Cariera	Educație pentru obținerea unui loc de muncă bine plătit
		Familia	Căsătoria și creșterea urmașilor într-o familie fericită

1. Propune o altă nevoie, la alegere și menționează felul în care se poate satisface aceasta:

.....
.....

2. Alege o nevoie din tabelul de mai sus și precizează cât de des îți satisfaci această nevoie?

.....
.....

3. Care dintre nevoile de mai sus necesită un timp mai lung pentru satisfacerea lor?

.....
.....

Nevoile comunității sunt nevoi colective și fac referire la situațiile pe care dorim să le îmbunătățim în jurul nostru. Identificarea nevoilor se realizează prin analize de nevoi care presupun uneori acțiuni complexe de cunoaștere/investigare a cât mai multor aspecte ale comunității.

Pentru a stabili o nevoie a comunității trebuie avute în vedere răspunsurile la următoarele întrebări:

- Ce este necesar sau de dorit pentru locuitorii comunității?
- Este nevoia aceasta o prioritate pentru comunitatea mea?
- Își doresc oamenii rezolvarea acestei nevoi?
- Mai sunt alți factori/ alte instituții care pot rezolva situația problemă?

Activitatea de reflecție:

1. În ce categorie de nevoi poți include respectarea dreptului copilului la educație?

.....
.....

2. Consideri că o persoană poate trăi fără satisfacerea nevoilor din toate cele cinci categorii?
Argumentează răspunsul.

.....
.....

MODULUL III. *ȘI EU POT FI UN BUN ANTREPRENOR*

Activitatea 9. Mediul de afaceri

Fiecare firmă în economia de piață își desfășoară activitatea într-un mediu economic, care este mult diferit de mediul natural.

Firmele sau întreprinderile sunt unități economice specializate în producerea, comercializarea, promovarea bunurilor și a serviciilor.

Activitățile economice cele mai diverse prin conținutul lor au totuși ceva în comun: mediul economic sau mediul de afaceri.

Scopul oricărei firme este acela de a obține profit. Pentru aceasta însă, este necesar ca tot ce produce firma și vinde să corespundă nevoilor consumatorilor, care trebuie satisfăcute cât mai bine.

Condiții ale mediului de afaceri

Mediul economic deja existent prezintă anumite caracteristici, condiții care pot favoriza un anumit tip de activitate sau, dimpotrivă, o pot împiedica să se dezvolte, ele trebuie cunoscute; de asemenea, trebuie analizate consecințele lor.

Cei mai mulți specialiști introduc condițiile de dezvoltare a mediului de afaceri în cinci categorii:

- *Condiții naturale* – sunt prezente prin relief, climă, vegetație, zăcămintele naturale, populație, apropierea de surse de apă, calitatea solului etc.
- *Condiții economice* – sunt reprezentate de forma de proprietate, concurență, libertatea prețurilor, de nivelul de dezvoltare economică.
- *Condiții legislative* – sunt date de ansamblul de legi care reglementează cadrul în care se desfășoară activitățile economice, asigurând libertatea și inițiativa agenților economici.
- *Condiții instituționale* – se referă la existența și funcționalitatea unor instituții care să încurajeze și să monitorizeze derularea afacerilor în cadrul legal constituit.
- *Condiții socio-culturale* – se referă la tradiții, obiceiuri, mentalități ale populației, stil de viață care influențează inițierea și derularea unor afaceri.

Activitatea de lucru 1:

1. Folosind *Anexa 1* identifică două drepturi ale omului care garantează dezvoltarea activităților economice într-o localitate sau țară.

.....
.....
.....

Activitatea 10. Proiectul meu personal

În viața personală și în activitatea economică întreprinzător este persoana care inițiază o afacere, un proiect, investind pentru aceasta timp, energie, bani, putere de muncă, creativitate, cu scopul de a obține un beneficiu sau un profit cât mai mare.

Nu toți suntem sau putem deveni întreprinzători în domeniul afacerilor, însă ar trebui să învățăm să realizăm un proiect. Pentru a fi întreprinzător sunt necesare anumite aptitudini, dar și asimilarea unor cunoștințe și deprinderi. Între primele trăsături de personalitate necesare este spiritul întreprinzător. Acesta constă în capacitatea de a genera schimbări cu caracter inovator, de a vedea, de a gândi și de a face altfel și altceva față de cei mai mulți oameni.

Proiectul reprezintă un ansamblu de activități controlate și planificate, care se adresează unei probleme specifice, își propune să atingă obiective (să rezolve anumite probleme) într-un orizont de timp și cu fonduri bine definite.

Părțile esențiale ale unui proiect:

1. Problema (nevoia) identificată;
2. Scopul proiectului;
3. Obiectivele proiectului (rezultatele vizate);
4. Activitățile;
5. Bugetul ;
6. Evaluarea proiectului;

Activitatea de lucru 1:

Analizează proiectul personal al lui Andrei pornind de la povestea lui și apoi răspunde la întrebări:

Andrei este un elev în clasa a VII-a, are 13 ani și locuiește împreună cu sora sa mai mare, cei doi părinți și cu bunicii din partea tatălui în satul Milcov. El este un copil fericit, vara alearga pe islazul din spatele grădinii sale, se joacă zilnic cu sora lui și își ajută bunicii la creșterea unor păsări de curte. Are în general note bune, 9 și 10, însă la limba engleză, pe care o studiază abia din clasa a cincea, notele sale sunt foarte mici. Luna trecută a luat chiar nota 4.

În clasa a cincea a fost internat pentru câteva săptămâni și nu a participat la primele lecții și apoi limba engleză a rămas pentru el practic o „limbă străină”. A avut „noroc” cu doamna profesoară de engleză, care îl simpatiza și astfel media lui în clasa a V-a și a VI-a a fost 9. Dar odată cu sosirea noii doamne profesoare, anul acesta, lucrurile nu mai stau la fel...

Pentru că este un copil ambițios, în luna decembrie, când se gândea la ce este bine și ce mai trebuie îmbunătățit la comportamentul lui de elev, a decis că are o problemă la limba engleză și este nevoie să facă ceva, să învețe mai mult. A mers și a luat o coală pe care a scris folosind dicționarul „I can do it !”, și a spus și notat „Până la începutul primăverii voi fi capabil să citesc

cursiv în limba engleză, voi ști să traduc cuvintele și poate chiar voi primi note la fel de mari ca la celelalte discipline!’. „Dar cum să fac?” se întreba el.

Deși își dorea mult, s-a gândit că este imposibil ca dintr-o dată să fie foarte bun la engleză așa că a stabilit pașii pe care trebuie să îi parcurgă:

- 1. Să-și facă un caiet pe care zilnic să noteze un cuvânt nou, traducând numele obiectelor și fiintelor din jur folosind dicționarul și apoi să realizeze o frază folosind cuvântul.*
- 2. Să citească în fiecare seară una-două propoziții în limba engleză, de mai multe ori, până când acestea sunt citite cursiv.*
- 3. Să traducă în fiecare lună, folosind dicționarul, un cântec care îi place mult și să o roage pe colega lui Corina care se descurcă foarte bine la limba engleză să îi corecteze cuvintele al căror sens nu le pricepe bine și apoi să cânte melodia lui favorită la serbarea de Mărțișor.*
- 4. Să își cumpere o carte de exerciții și un CD de sprijin din care să facă în fiecare weekend cel puțin un exercițiu.*
- 5. Să fie mai atent la ore, să-și facă temele și să o roage înainte de vacanța intersemestrială pe doamna profesoară să poarte o conversație în limba engleză cu el.*

A decis ca din alocația lui să-și cumpere un caiet, pixuri colorate și o carte cu Cd pe care a văzut-o la librărie în vacanța de vară. Bugetul i-a fost suficient mai ales că bunica lui văzându-l hotărât a decis să-i ofere 50 lei pentru un nou dicționar.

S-a gândit că planificarea lui este realizabilă și a pornit la sora lui să-i arate proiectul său personal. Sora lui i-a recomandat ca după două luni să rezolve cel puțin o pagină de exerciții la fiecare sfârșit de săptămână și lunar să se gândească la felul în care a evoluat și ce poate face mai bine.

1. Care este nevoia lui Andrei?

.....
.....

2. Ce titlu a ales Andrei pentru proiectul său?

.....

3. Transcrie scopul pe care l-a gândit Andrei:

.....
.....

4. Cine va beneficia de acest proiect?

.....

5. Realizează un posibil program pentru Andrei în tabelul de mai jos:

Obiectiv	Activitatea	Perioada	Rezultat care indică realizarea obiectivului	Resursa sau persoana care îl sprijină
<i>Să știe să traducă cuvinte din mediul său.</i>	<i>Găsește nume de obiecte pe care le traduce și le notează în caiet, formând apoi propoziții.</i>	<i>În fiecare zi până la începutul primăverii.</i>	<i>Cel puțin 100 de cuvinte noi vor intra în vocabularul lui Andrei</i>	<i>Dicționarul</i>

6. Consideri un astfel de proiect personal realizabil?

.....
 .....

7. Ce ai face tu diferit față de Andrei?

.....
 .....

Activitate de reflecție:

1. Cum crezi că s-a simțit Andrei când a obținut nota mică la limba engleză?

.....
 .....

2. Ce crezi că a gândit el?

.....
 .....

3. Ce nevoi ai tu? Pot fi ele rezolvate cu un proiect personal?

.....
 .....

Activitatea de lucru 2:

În spațiul de mai jos vei realiza un proiect personal. Urmează pașii și indicațiile pentru a ajunge la proiectul tău:

1. Identifică o problemă sau o nevoie a ta pe care o poți rezolva

Exemplu: vrei să te descurci mai bine la limba engleză/vrei să îți îmbunătățești relațiile cu un anumit coleg sau cu colegii în general/consideri că nu îți ajuți suficient parinții:

.....

.....

2. Formulează un titlu atractiv și un scop bine precizat în care să descrii ce îți propui să schimbi la tine, prin acest proiect.

Exemplu: În urma realizării acestui proiect, voi citi cursiv în limba engleză și voi avea note mai mari.

.....

.....

3. Stabilește-ți niște obiective precise pentru activități și termene pe care să le respecti

Exemplu: În luna octombrie voi citi săptămânal o poveste în limba engleză.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

4. Găsește un grup de elevi care au aceeași nevoie:

.....

.....

5. Găsește una sau mai multe persoane care te-ar putea ajuta în realizarea obiectivelor tale. Care este contribuția lor?

Exemplu: Matusa mea care a lucrat un an în Anglia și vorbește cursiv limba engleză poate conversa în limba engleză cu mine

.....

.....

6. Stabilește câteva rezultate care ar demonstra că proiectul tău a fost un succes.

Activitate de reflecție:

1. Ce înseamnă pentru tine succesul unui proiect?

.....

.....

2. Poți reuși în viață fără proiecte bune ?

.....

.....

[illegible]

Activitatea 11. Proiectul meu pentru comunitate

Un proiect bun poate fi extins și aplicat la mai mulți oameni. Atunci când aceste persoane au aceleași nevoi ele poartă denumirea de grup țintă iar cei care sunt ajutați să-și rezolve problema identificată se numesc beneficiari ai proiectului.

Beneficiarii pot fi direcți (exemplu zece elevi ai unei școli care participă la un proiect european și învață despre tradiții), dar și indirecți (colegii și părinții acestor elevi care află și ei acasă sau la școala lucruri noi sau locuitorii comunității pentru că sunt evidențiate anumite tradiții locale).

Atunci când proiectul este al unei persoane sau firme și are un scop financiar (de obținere a profitului) acesta se transformă într-un plan de afaceri.

Planul de afaceri este o schemă logică de acțiune, un document utilizat pentru înființarea unei societăți comerciale sau în lansarea unui proiect important în cadrul unei societăți deja existente.

Activitate de lucru în echipă:

Grupați în echipe de 4-6 elevi, realizați un proiect pentru comunitatea voastră (poate fi școala sau localitatea voastră) având în vedere etapele descrise în lecția anterioară:

1. Identificați o nevoie a comunității;

.....

.....

.....

2. Stabiliți titlul și scopul proiectului;

.....

.....

.....

3. Realizați obiectivele proiectului având în vedere rezultatele pe care doriți să le obțineți;

.....

.....

.....

.....

.....

4. Precizați minim trei activități care urmează să se desfășoare și persoanele din echipă responsabile pentru fiecare dintre acestea:

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Activitatea 12. Dezvoltarea economică și dezvoltarea durabilă

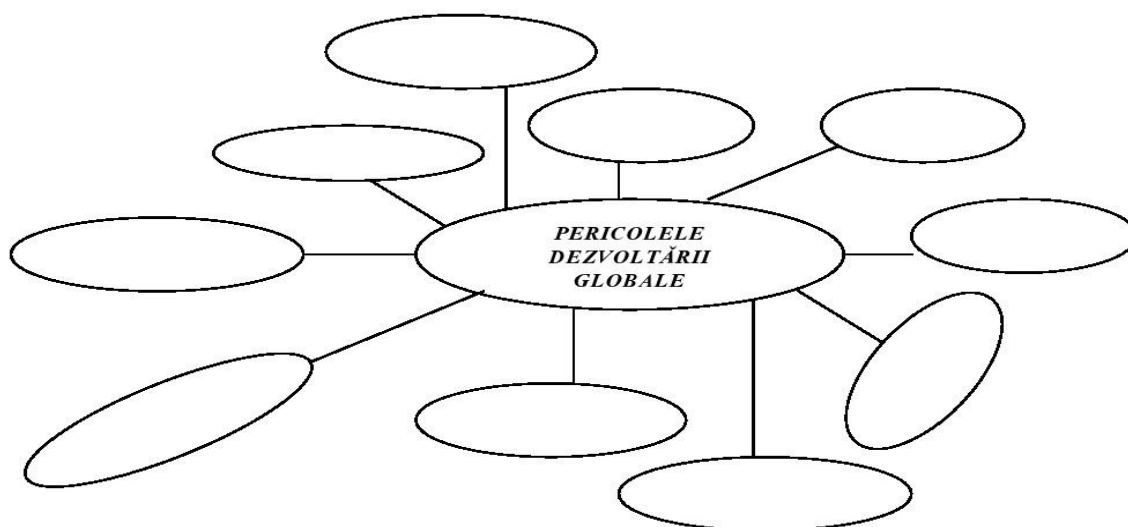
"Dezvoltarea durabilă este acel proces de dezvoltare care răspunde nevoilor actuale fără a periclita capacitatea generațiilor viitoare de a răspunde propriilor lor nevoi. [...] Pentru ca dezideratul dezvoltării durabile să poată fi atins, protecția mediului va constitui parte integrată a procesului de dezvoltare și nu poate fi abordată independent de acesta."

Declarația asupra Mediului și Dezvoltării, Rio de Janeiro, 1992

Dezvoltarea durabilă este unul dintre cele mai dezbătute concepte la nivel mondial, european, regional. Începând din 1972 când a avut loc Conferința ONU de la Stockholm (capitala Suediei) asupra problemelor mediului, protecția mediului a început să devină o necesitate deoarece, din cauza dezvoltării industriale intensive, multe din elementele componente ale mediului înconjurător au început să se deterioreze.

Activitate de lucru 1:

Completați în echipă schema de mai jos precizând pericolele dezvoltării economice actuale:

Dezvoltarea economică din prezent se bazează, în mare măsură, pe utilizarea exagerată a combustibililor fosili - cărbunelui, petrolului și gazelor naturale. Dacă în anul 1900 se foloseau zilnic, la scară planetară, câteva mii de barili de petrol, în 2000 acest consum a constituit circa 80 milioane de barili pe zi.

În același timp, aceste progrese ale omenirii au generat probleme noi, civilizația umană intrând în conflict cu mediul înconjurător.

Cum se poate ieși din acest impas? Prin economisire și utilizarea energiilor alternative.

Prin arderea combustibililor menționați, substanțele emanate în procesul de obținere a energiei dăunează grav mediului înconjurător și sănătății oamenilor. Acesta este procesul de poluare iar arderea combustibililor fosili pentru obținerea energiei este cea mai importantă sursă de poluare. Dioxidul de carbon este gazul care cauzează efectul de seră care duce la încălzirea globală.

Activitate de lucru 2:

Prezizați câteva surse alternative/regenerabile (care nu dispar și nu poluează) de energie:

.....

.....

.....

Activitate de reflecție:

1. Având în vedere avantajele incontestabile ale utilizării surselor de energie regenerabilă, de ce acestea nu sunt utilizate pe scară largă?

.....

.....

.....

2. Cum folosești energia în viața cotidiană? Completează tabelul următor cu exemple de utilizare a energiei în ultimele 24 de ore. Stabilește dacă ai procedat corect sau dacă ai putea să schimbi ceva în acest sens.

Activități în ultimele 24 ore	Observații.
	Am procedat corect? Pot să schimb ceva în acest sens?

Drag elev/Dragă elevă

Ai ajuns la finalul cursului **Economia și succesul. Educație pentru antreprenoriat**, sperăm, cu folos.

Modulul a fost conceput cu gândul la acele minime cunoștințe și deprinderi care trebuie acumulate/formate pentru a deveni un bun cetățean.

Ai parcurs câteva activități de lucru și teste. Acum e momentul să le revezi și să reflectezi, la ce ai învățat și poți acorda atenție aspectelor deficitare!

Amintește-ți de asemenea și proiectele de activitate realizate individual sau în echipă!

Amintește-ți ce ai învățat prin elaborarea acestor proiecte!

Înainte de a ne lua la revedere, aș dori să mă asigur că nu vei uita:

- să îți testezi aptitudinile și să înveți să te analizezi și să reflectezi la ce poți face să fii mai bun;
- să fii curajos/curajoasă și perseverent(ă);
- să fii riguros/riguroasă în completarea documentelor, a actelor;
- să fii organizat și disciplinat, să-ți planifici succesul prin proiecte;
- să nu renunți când te lovești de obstacole, dificultăți;
- să respecti legea;
- să înveți din greșeli, dar și din reușite (ale tale și ale altora);
- să fii la curent cu tot ce este nou în domeniul pe care îl vei alege!

Și continuă să te întrebi **“Cine sunt eu?”** pentru că așa vei ști ***ce ești, ce știi, ce poți să faci!***

Urmărește **SUCCESUL**, dar amintește-ți că nu trebuie să-l obții cu orice preț!

Poți trăi bine din propria afacere sau din propriile proiecte, poți fi pe „propriile picioare”, poți deveni chiar bogat prin idei, inițiativă, curaj, muncă, perseverență etc.

Mult succes la examenele care urmează și în tot ceea ce vei întreprinde!

Anexa 1 DECLARAȚIA UNIVERSALĂ A DREPTURILOR OMULUI

Articolul 1

Toate ființele umane se nasc libere și egale în demnitate și în drepturi. Ele sunt înzestrate cu rațiune și conștiință și trebuie să se comporte unele față de altele în spiritul fraternității.

Articolul 2

Fiecare om se poate prevala de toate drepturile și libertățile proclamate în prezenta Declarație fără nici un fel de deosebire ca, de pildă, deosebirea de rasă, culoare, sex, limbă, religie, opinie politică sau orice altă opinie, de origine națională sau socială, avere, naștere sau orice alte împrejurări. În afară de aceasta, nu se va face nici o deosebire după statutul politic, juridic sau internațional al țării sau al teritoriului de care ține o persoană, fie că această țară sau teritoriu sunt independente, sub tutelă, neautonome sau supuse vreunei alte limitări a suveranității.

Articolul 3

Orice ființă umană are dreptul la viață, la libertate și la securitatea persoanei sale.

Articolul 4

Nimeni nu va fi ținut în sclavie, nici în servitute; sclavajul și comerțul cu sclavi sunt interzise sub toate formele lor.

Articolul 5

Nimeni nu va fi supus torturii, nici la pedepse sau tratamente crude, inumane sau degradante.

Articolul 6

Fiecare om are dreptul să i se recunoască pretutindeni personalitatea juridică.

Articolul 7

Toți oamenii sunt egali în fața legii și au, fără nici o deosebire, dreptul la o egală protecție a legii. Toți oamenii au dreptul la o protecție egală împotriva oricărei discriminări care ar viola prezenta Declarație și împotriva oricărei provocări la o asemenea discriminare.

Articolul 8

Orice persoană are dreptul la satisfacția efectivă din partea instanțelor juridice naționale competente împotriva actelor care violează drepturile fundamentale ce-i sunt recunoscute prin constituție sau lege.

Articolul 9

Nimeni nu trebuie să fie arestat, deținut sau exilat în mod arbitrar.

Articolul 10

Orice persoană are dreptul în deplină egalitate de a fi audiată în mod echitabil și public de către un tribunal independent și imparțial care va hotărî fie asupra drepturilor și obligațiilor sale, fie asupra temeiniciei oricărei acuzați în materie penală îndreptată împotriva sa.

Articolul 11

1. Orice persoană acuzată de comiterea unui act cu caracter penal are dreptul să fie presupusă nevinovată până când vinovăția sa va fi stabilită în mod legal în cursul unui proces public în care i-au fost asigurate toate garanțiile necesare apărării sale.

2. Nimeni nu va fi condamnat pentru acțiuni sau omisiuni care nu constituiau, în momentul când au fost comise, un act cu caracter penal conform dreptului internațional sau național. De asemenea, nu se va aplica nici o pedeapsă mai grea decât aceea care era aplicabilă în momentul când a fost săvârșit actul cu caracter penal.

Articolul 12

Nimeni nu va fi supus la imixtiuni arbitrare în viața sa personală, în familia sa, în domiciliul lui sau în corespondența sa, nici la atingeri aduse onoarei și reputației sale. Orice persoană are dreptul la protecția legii împotriva unor asemenea imixtiuni sau atingeri.

Articolul 13

1. Orice persoană are dreptul de a circula în mod liber și de a-și alege reședința în interiorul granițelor unui stat.

2. Orice persoană are dreptul de a părăsi orice țară, inclusiv a sa, și de a reveni în țara sa.

Articolul 14

1. În caz de persecuție, orice persoană are dreptul de a căuta azil și de a beneficia de azil în alte țări.

2. Acest drept nu poate fi invocat în caz de urmărire ce rezultă în mod real dintr-o crimă de drept comun sau din acțiuni contrare scopurilor și principiilor Organizației Națiunilor Unite.

Articolul 15

1. Orice persoană are dreptul la o cetățenie.

2. Nimeni nu poate fi lipsit în mod arbitrar de cetățenia sa sau de dreptul de a-și schimba cetățenia.

Articolul 16

1. Cu începere de la împlinirea vârstei legale, bărbatul și femeia, fără nici o restricție în ce privește rasa, naționalitatea sau religia, au dreptul de a se căsători și de a întemeia o familie. Ei au drepturi egale la contractarea căsătoriei, în decursul căsătoriei și la desfacerea ei.

2. Căsătoria nu poate fi încheiată decât cu consimțământul liber și deplin al viitorilor soți.

3. Familia constituie elementul natural și fundamental al societății și are dreptul la ocrotire din partea societății și a statului.

Articolul 17

1. Orice persoană are dreptul la proprietate, atât singură, cât și în asociație cu alții.

2. Nimeni nu poate fi lipsit în mod arbitrar de proprietatea sa.

Articolul 18

Orice om are dreptul la libertatea gândirii, de conștiință și religie; acest drept include libertatea de a-și schimba religia sau convingerea, precum și libertatea de a-și manifesta religia sau convingerea, singur sau împreună cu alții, atât în mod public, cât și privat, prin învățătură, practici religioase, cult și îndeplinirea riturilor.

Articolul 19

Orice om are dreptul la libertatea opiniilor și exprimării; acest drept include libertatea de a avea opinii fără imixtiune din afară, precum și libertatea de a căuta, de a primi și de a răspândi informații și idei prin orice mijloace și independent de frontierele de stat.

Articolul 20

1. Orice persoană are dreptul la libertatea de întrunire și de asociere pașnică.
2. Nimeni nu poate fi silit să facă parte dintr-o asociație.

Articolul 21

1. Orice persoană are dreptul de a lua parte la conducerea treburilor publice ale țării sale, fie direct, fie prin reprezentanți liber aleși.
2. Orice persoană are dreptul de acces egal la funcțiile publice din țara sa.
3. Voința poporului trebuie să constituie baza puterii de stat; această voință trebuie să fie exprimată prin alegeri nefalsificate, care să aibă loc în mod periodic prin sufragiu universal, egal și exprimat prin vot secret sau urmând o procedură echivalentă care să asigure libertatea votului.

Articolul 22

Orice persoană, în calitate sa de membru al societății, are dreptul la securitatea socială; ea este îndreptățită ca prin efortul național și colaborarea internațională, ținându-se seama de organizarea și resursele fiecărei țări, să obțină realizarea drepturilor economice, sociale și culturale indispensabile pentru demnitatea sa și libera dezvoltare a personalității sale.

Articolul 23

1. Orice persoană are dreptul la muncă, la libera alegere a muncii sale, la condiții echitabile și satisfăcătoare de muncă, precum și la ocrotirea împotriva șomajului.
2. Toți oamenii, fără nici o discriminare, au dreptul la salariu egal pentru muncă egală.
3. Orice om care muncește are dreptul la o retribuire echitabilă și satisfăcătoare care să-i asigure atât lui, cât și familiei sale, o existență conformă cu demnitatea umană și completată, la nevoie, prin alte mijloace de protecție socială.
4. Orice persoană are dreptul de a întemeia sindicate și de a se afilia la sindicate pentru apărarea intereselor sale.

Articolul 24

Orice persoană are dreptul la odihnă și recreație, inclusiv la o limitare rezonabilă a zilei de muncă și la concedii periodice plătite.

Articolul 25

1. Orice om are dreptul la un nivel de trai care să-i asigure sănătatea și bunăstarea lui și familiei sale, cuprinzând hrana, îmbrăcămintea, locuința, îngrijirea medicală, precum și serviciile sociale necesare; el are dreptul la asigurare în caz de șomaj, boală, invaliditate, văduvie, bătrânețe sau în celelalte cazuri de pierdere a mijloacelor de subzistență, în urma unor împrejurări independente de voința sa.

2. Mama și copilul au dreptul la ajutor și ocrotire deosebite. Toți copiii, fie că sunt născuți în cadrul căsătoriei sau în afara acesteia, se bucură de aceeași protecție socială.

Articolul 26

1. Orice persoana are dreptul la învățătură. Învățământul trebuie să fie gratuit, cel puțin în ceea ce privește învățământul elementar și general. Învățământul elementar trebuie să fie obligatoriu. Învățământul tehnic și profesional trebuie să fie la îndemâna tuturor, iar învățământul superior trebuie să fie de asemenea egal, accesibil tuturor, pe bază de merit.

2. Învățământul trebuie să urmărească dezvoltarea deplină a personalității umane și întărirea respectului față de drepturile omului și libertățile fundamentale. El trebuie să promoveze înțelegerea, toleranța, prietenia între toate popoarele și toate grupurile rasiale sau religioase, precum și dezvoltarea activității Organizației Națiunilor Unite pentru menținerea păcii.

3. Părinții au dreptul de prioritate în alegerea felului de învățământ pentru copiii lor minori.

Articolul 27

1. Orice persoană are dreptul de a lua parte în mod liber la viața culturală a colectivității, de a se bucura de arte și de a participa la progresul științific și la binefacerile lui.

2. Fiecare om are dreptul la ocrotirea intereselor morale și materiale care decurg din orice lucrare științifică, literară sau artistică al cărei autor este.

Articolul 28

Orice persoană are dreptul la o orânduire socială și internațională în care drepturile și libertățile expuse în prezenta Declarație pot fi pe deplin îndeplinite.

Articolul 29

1. Orice persoană are îndatoriri față de colectivitate, deoarece numai în cadrul acesteia este posibilă dezvoltarea liberă și deplină a personalității sale.

2. În exercitarea drepturilor și libertăților sale, fiecare om nu este supus decât numai îngrădirilor stabilite prin lege, exclusiv în scopul de a asigura cuvenita recunoaștere și respectare a

drepturilor și libertăților altora și ca să fie satisfăcute justele cerințe ale moralei, ordinii publice și bunăstării generale într-o societate democratică.

3. Aceste drepturi și libertăți nu vor putea fi în nici un caz exercitate contrar scopurilor și principiilor Organizației Națiunilor Unite.

Articolul 30

Nici o dispoziție a prezentei Declarații nu poate fi interpretată ca implicând pentru vreun stat, grupare sau persoană dreptul de a se deda la vreo activitate sau de a săvârși vreun act îndreptat spre desființarea unor drepturi sau libertăți enunțate în prezenta Declarație.

Anexa 2 Principiile Declarației Drepturilor Copilului (1959)

Articolul 1

Copilul se va bucura de toate drepturile stabilite de această Declarație. Orice copil, fără absolut nici o excepție, se va bucura de aceste drepturi, fără nici o distincție sau discriminare rasială, sexuală, de limbă, religioasă, politică sau din alte motive, origine națională sau socială, proprietate, naștere sau alt statut, al lui sau al familiei.

Articolul 2

Copilul se va bucura de o protecție specială, și va primi oportunități și facilități, prin lege sau prin alte metode, pentru a-l ajuta să se dezvolte fizic, mental, moral, spiritual și social într-o manieră sănătoasă și normală și în condiții de libertate și demnitate. La promulgarea legilor ce vin să îndeplinească acest scop, cele mai bune interese ale copilului vor avea prioritate.

Articolul 3

Copilul va avea dreptul prin naștere la un nume și o naționalitate.

Articolul 4

Copilul se va bucura de securitate socială. El va avea dreptul să crească și să se dezvolte sănătos; în acest sens, o atenție și protecție specială vor fi acordate mamei și copilului, incluzând îngrijiri adecvate pre-natale și post-natale. Copilul va avea dreptul la nutriție, găzduire, recreere și servicii medicale adecvate.

Articolul 5

Copilul cu handicapuri fizice, mintale sau sociale va avea parte de tratamentul, educația și îngrijirile speciale cerute de condiția lui specială.

Articolul 6

Copilul are nevoie pentru o dezvoltare deplină și armonioasă de dragoste și înțelegere. Atunci când este posibil, el va crește în grija și responsabilitatea părinților săi, și, în orice caz, într-o atmosferă de afecțiune și de securitate morală și materială; un copil de vârstă firavă, cu excepția circumstanțelor excepționale, nu va fi separat de mama sa. Societatea și autoritățile publice vor avea datoria să extindă îngrijirea particulară asupra copiilor fără familie și asupra celor fără mijloace adecvate de întreținere. Statul va alocă sume de bani și alte forme de asistență pentru întreținerea copiilor din familiile mari.

Articolul 7

Copilul are dreptul la educație, care trebuie să fie gratuită și obligatorie, cel puțin în ceea ce privește nivelele elementare. El va primi o educație care îi va dezvolta cultura generală și îi va permite, în baza oportunităților egale, să-și dezvolte abilitățile, judecata proprie și simțul de responsabilitate morală și socială, pentru a deveni un membru util societății. Cele mai bune interese ale copilului vor fi principiul călăuzitor pentru cei responsabili de educarea și formarea sa; această

responsabilitate aparține în primul rând părinților lui. Copilul va avea drepturi depline la joacă și recreație, care vor trebui orientate către aceleași scopuri ca și educația; societatea și autoritățile publice vor depune toate eforturile în vederea promovării acestui drept.

Articolul 8

Copilul se va număra printre primii care vor primi protecție și ajutor.

Articolul 9

Copilul va fi protejat împotriva tuturor formelor de neglijență, cruzime și exploatare. El nu va fi, sub nici o formă, obiect de trafic. Copilul nu va fi angajat înainte de împlinirea unei vârste minime adecvate; în nici un caz el nu va fi obligat sau nu va putea dobândi permisiunea să se implice în activități care i-ar putea prejudicia sănătatea sau educația sau care ar putea interfera cu dezvoltarea sa fizică, mentală sau morală.

Articolul 10

Copilul va fi protejat de practicile care ar putea implica discriminări rasiale, religioase sau de orice alt fel. El va fi crescut în spiritul înțelegerii, toleranței, prieteniei între oameni, al păcii și înfrățirii universale, și având conștiința deplină că energia și talentele sale trebuie puse în slujba semenilor săi.

Bibliografie

Bîrzea C. (2005) , *Manual pentru asigurarea calității educației pentru cetățenie democratică în școală*, Consiliul Europei.☐

Leca C. (coordonator) (2004), *Evaluarea competențelor civice ale elevilor. Exemple de bune practici*, CRED/Pildner&Pildner, Târgoviște.

Leca C. (coordonator), Stancu Valentin (2009) – *Asigurarea calității educației pentru cetățenia democratică*, Editura LVS Crepuscul , București.

Eleonora Rădulescu , Anca Tîrcă (2004), *Educația civică prin activități extrașcolare cu caracter interdisciplinar. Ghid pentru profesori și elevi*, Editura Educația 2000+, București;

*** (Corina Leca,... Stancu Valentin) (2010), *Deliberarea în democrație. Ghid de bune practici*, Editura LVS Crepuscul , București.

Proiect Phare „Acces la educație pentru grupuri dezavantajate”, Programul „A doua șansă”, (2006)☐, Elena Bălan , *Cultură civică - Modulul II Educație antreprenorială*.

*** (2005), *Fundamente ale democrației. Autoritate, Viață personală, Responsabilitate și Dreptate. Manualul elevului*, SILEX